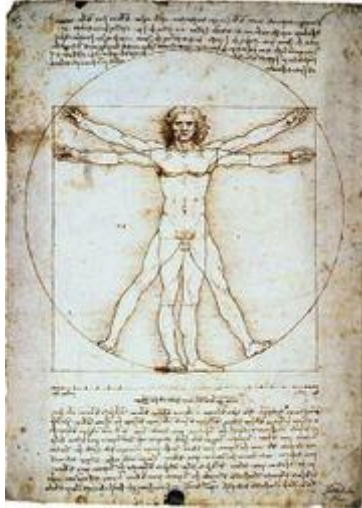

Renesansas

Straipsnis iš Vikipedijos, laisvosios enciklopedijos.

Renesansas ([pranc.](#) *Renaissance*, [it.](#) *Rinascimento* - atgimimas). - Europos istorijos laikotarpis ([XIV](#) - [XVI amžius](#)), kuriam būdingas atsigręžimas į [Antikos](#) kultūros bei meno tradicijas, [humanistinę](#) pasaulėžiūrą, mokslo suklestėjimas. Renesanso idėjos susiformavo Šiaurės Italijoje, vėliau išplito po visą katalikiškąją Europą.

Turinys

- [1 Terminas](#)
- [2 Renesanso laikotarpiai](#)
- [3 Susiformavimo prielaidos](#)
- [4 Filosofijos bruožai](#)
- [5 Mokslo bruožai](#)
- [6 Meno bruožai](#)
- [7 Istorija](#)

Terminas

Pirmą kartą *rinascita* arba *rinascimento* (italų k. - atgimimas) sąvoką [1550](#) m. panaudojo italų menininkas ir menininkų biografas [Giorgio Vasari](#), siekdamas "naująjį meną" atskirti nuo viduramžių [gotikos](#). 1820-30 m. prancūzai perėmė terminą ir išplatino visose Europos šalyse. Juo pavadintas pereinamasis laikotarpis tarp Viduramžių ir Naujųjų laikų. Renesanso sąvoką išpopuliarino Bazelio istorikas [Jacob Burckhardt](#) savo darbe "Renesanso kultūra Italijoje" („Die Kultur der Renaissance in Italien“).

Renesanso laikotarpiai

- ankstyvasis ([XIV](#) a. vid. - [XV a.](#) pr.), susiformavęs [Florencijoje](#);
- brandusis ([XVI](#) a. pr.) - visoje [Italijoje](#);
- vėlyvasis ([XVI](#) a. vid. - [XVII a.](#) pr.), iš Italijos paplitęs po visą [Europą](#).

Susiformavimo prielaidos

- [Viduramžiais](#) Šiaurės Italijoje kūrėsi ir klestėjo laisvi respublikinio valdymo miestai - valstybės. XII a. pab. miestai tapo prekybos ir finansų centrais.
- Plėtojosi [amatai](#) ir prekyba. Stiprėjo prekybininkų bei amatininkų politinė padėtis miestuose. Tobulėjo gamybos technologijos, didėjo darbo našumas.
- Formavosi samprata, kad viskas priklauso nuo asmenybės gebėjimo ir valios, atsirado siekimas išsiskirti ir išgarsėti.
- Būta stiprių švietimo tradicijų. [XII-XIII](#) a. pradinėse, vidurinėse ir aukštosiose mokyklose galėjo mokytis ir paprastų miestiečių vaikai.
- Italija turėjo kontaktų su daugeliu kraštų: ([Bizantija](#), [arabų](#) valstybėmis ir t.t.
- Didėjant susidomėjimui kultūra, architektūra, menu reikėjo daugiau mokytojų, menininkų.

Literatūros bruožai:

- Literatūra tapo politinio ir dorovinio poveikio priemone.
- Literatūros kūriniuose buvo vaizduojamas realus žmogus realiame gyvenime.
- Atsirado tautinė literatūra.

Filosofijos bruožai

- Buvo plėtojamos teorijos ir mokymas apie valstybę ([N. Makiavelis](#), Ž. Bodenas). Kuriamos utopinės idealių valstybių teorijos (T. Moras).
- Formavosi gamtos filosofija apie būties problemas ([M. Kopernikas](#), Dž. Brunas, [G. Galilėjus](#)).

Mokslo bruožai

- Buvo tyrinėjama gamta ir jos reiškiniai. Pagrindinis pažinimo būdas - patyrimas.
- Žinios buvo siejamos su praktiniais žmonių poreikiais.

Meno bruožai

- Išryškėjo individualumas ir [realizmas](#). Siekdamas sukurti šedevrą, menininkas pagrindinį dėmesį skyrė žmogui, jo jausmams.
- Antikinių meno tradicijų atgaivinimas (kupolas, kolonos, fontanai).

Istorija

- [1420](#) - [1436](#) m. - Architektas [Filipas Bruneleskis](#) išplėtojo perspektyvos teoriją.

- [1430](#) - [1435](#) m. - [Donatelo](#) Dovydo skulptūra - pirmoji didelė nuogo žmogaus statula nuo Romos imperijos laikų.
- [1480](#) - [1485](#) m. - [Sandro Botičelis](#) nutapo „Veneros gimimą“.
- [1497](#) m. - [Leonardas da Vinčis](#) nutapo „Paskutinę vakarienę“.
- [1501](#) - [1504](#) m. - [Mikelandželas](#) sukuria Dovydo skulptūrą.
- [1502](#) m. - Leonardas da Vinčis nutapo „Moną Lizą“.
- [1505](#) m. - Architektas Donatas Bramantė pradeda naują Šv. Petro baziliką Romoje
- [1508](#) m. - Dailininkas Rafaelis ima dekoruoti popiežiaus apartamentus Vatikane.
- 1508 - [1512](#) m. - Mikelandželas dekoruoja Siksto kapelą.
- Apie [1510](#) m. - Renesanso dailė pasiekia viršūnę [Venecijoje](#). Kuria tokie dailininkai kaip [Ticianas](#), Veronezė ir Tintoretas.
- [1552](#) m. - Architektas Andrėja Paladijus Venecijoje pradeda statyti Vilą Rotondą.